

М. О. ГАХОВ, здобувач вищої освіти
Криворізький національний університет

УРБАНІЗАЦІЯ І СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТА

Питання розвитку міст і пов'язаної з цим урбанізації є невід'ємною складовою всього комплексу проблем, пов'язаних з переходом України до моделі сталого розвитку. Процеси урбанізації сьогодні суперечливо поєднуються з викликами, зумовленими необхідністю реалізації цілей, завдань та індикаторів сталого розвитку. Свою роль тут відіграє зміна характеру розвитку міст і сучасного змісту урбанізації. Якщо Афінська хартія свого часу визначала місто ХХ століття як просторове поєднання функцій житла, відпочинку і праці, то в Європейській хартії міст II (Маніфест нової урбаністики) говориться про місто як бажане місце досягнення історичного компромісу між економічними, соціальними та екологічними вимогами.

Проблематика урбанізації, розвитку міст постійно перебуває в полі зору дослідників академічних і галузевих наукових установ та провідних вищих навчальних закладів України. Цим питанням відводиться чільне місце в порядку денному міжнародних форумів, зокрема, під егідою Організації Об'єднаних Націй, та в оглядових публікаціях міжнародних організацій. Регулярно проводяться наукові конференції з вказаних проблем – так, одна з останніх на тему «Регіональна політика: історія, політико-правові засади, архітектура, урбаністика», де автором було апробовано основні положення, яка відбулася в листопаді 2017 року в м. Києві.

Разом з тим потребують вивчення сучасні процеси урбанізації та розвитку міст в Україні на фоні світових тенденцій, ув'язка цих процесів з досягненням Цілей сталого розвитку, а також невирішені проблеми стратегічного планування сталого розвитку міст в контексті конституційних засад поєднання централізації та децентралізації у здійсненні державної влади.

Наукове розуміння урбанізації змінювалося, відбиваючи характерні риси цього процесу в різні періоди часу. Так, в економічному словнику початку 1970-х років термін урбанізація визначається як процес зосередження промисловості і населення в містах, переважно великих, який проявляється в зростанні частки міського населення, що зумовлене суспільно-економічним та індустріальним розвитком країни. Головні передумови урбанізації – індустріалізація, поглиблення загального і територіального поділу праці, зростання механізації і продуктивності праці в сільському господарстві тощо.

Більш розгорнуто, з позицій різних наук визначає цей термін економічна енциклопедія, видана у 1980-му: урбанізація – історичний процес підвищення ролі міст у розвитку суспільства, який охоплює зміни у соціально-професійній, демографічній структурі населення, його способі життя, культурі, розміщенні продуктивних сил, розселенні і т. д. З політико-економічних позицій урбанізація являє собою певну фазу процесу розвитку розподілу праці між містом і селом (відокремлення міста від села як наслідок поглиблення розподілу праці між ремеслом і землеробством), з економічних позицій – одну із сторін процесу концентрації продуктивних сил на індустріальній основі, з географічних – процес ускладнення і концентрації функцій у мережі поселень, обумовлений соціально-економічним розвитком, з демографічних – процес концентрації населення в містах.

Метою цих тез є виокремлення особливостей стратегічного планування сталого розвитку міст та розробка його складових для українських реалій з урахуванням зарубіжного досвіду, механізмів координації та інтеграційної політики.

Список літератури

1. Київ–2015: стратегія розвитку. Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку на період до 2015 року / [Б. М. Данилишин, В. І. Куценко, С. І. Бандур та ін.] – К. : Нічлава, 2004. – 280 с.
2. Коваленко А. О. Урбанізація та сталий розвиток: можливості стратегічного планування / А. О. Коваленко // Регіональна політика: історія, політико-правові засади, архітектура, урбаністика: Третя міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 22–23 листопада 2017 р.): Зб. наук. пр. Вип. III. Ч. 2 / МОН України, КНУБА. – К., 2017. – С. 105–108.
3. Регіональна економіка: словник-довідник / [Богорад О. Д., Невелєв О. М., Падалка В. М., Підмогильний М. В.] – К. : НДІСЕП, 2004. – 347 с.
4. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь 2017. – К. : Мінекономрозвитку, 2017. – 176 с.
5. Україна: огляд процесів урбанізації / Міжнародний банк реконструкції та розвитку; Світовий банк. – К., 2015. – 218 с.